

42. KÁROLYI MIHÁLY GARBAI SÁNDORHOZ

(London, 1945. április 24.)

Kedves Sándor,

Most kaptam hírt arról, hogy Franciaországban vagy. Örülök, hogy átvészelted ezeket a nehéz éveket. Nagyon szeretnék Tőled levelet kapni. Szívesen venném, ha körvonaloznád politikai álláspontodat. Meg vagyok győződve arról, hogy Te is kötelességednek érzed, hogy minden egyéni és pártsérelmen felülemelkedve mindannyian közreműködjünk az új és progresszív Magyarország kialakításában.

Éppen most érkezett a hír, hogy Bölönit, Bartók Bélát, Vámbéry Rusztemet és engem Budapest városa a magyar nemzetgyűlés tagjává választott. Ez valóban forradalmi aktus, mert a magyar történelemben példa nélkül áll, hogy külföldön tartózkodó politikusokat képviselőkké válasszanak. Ez csupán a francia forradalom alatt történt meg, amikor is egy nagy amerikai államférfit a Konvent tagjává választottak. Szóval nagy időket élünk. Hiszem, hogy minden nehézség ellenére sikerül majd Magyarországon új szellemet teremteni. Ebben a munkában Neked is részt venned, és bizonyos vagyok benne, hogy ezt az ipari munkásság is így fogja kívánni.

Írj mindenről és részletesen. Feleségedet és Téged szívélyesen üdvözöl

PIL 810. f. 6. ó. e. (eredeti)

43. MIKES GYÖRGY KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(London, 1945. április 25.)

Igen tisztelt Elnök Úr!

Tekintettel arra, hogy sajnos fél nyolc előtt nem tudnék a tanácsülésen megjelenni, méltóztassék megengedni, hogy mondanivalómat írásban terjesszem elő.

Két nappal ezelőtt levelet írtam Elnök Úrnak, amelyben egyebek között arról is értesítettem, hogy a Sajtóbizottság legutóbbi ülésén a következő határozatot hozta: a bizottság nem tartja kívánatosnak, hogy Pethő úrnak a „New Democratic Hungary” mozgalom útján adományozott 32 fontos segélyéről megemlékezzünk a „Bulletin” legközelebbi számában, hanem azt óhajtanám, hogy az egész budapesti és hazai segélyakcióról legközelebb - a „Bulletin”-ban, vagy más alkalommal - egységesen emlékezzünk meg. Levelemben előadtam, hogy Elnök Úr beleegyezése nélkül e hírt nem akarom kihagyni a „Bulletin”-ból, viszont a Sajtóbizottság határozott állásfoglalása ellenére a hírt nem közölhetem a „Bulletin”-ban, ezért arra kértem Elnök Urat, hogy az ügyet méltóztassék a Tanács legközelebbi ülésén szóba hozni és a határozatról engem értesíteni.

Elnök Úr ma délelőtt felhívott telefonon, és arra utasított, hogy a hírt a bizottság határozatára ellenére is közöljem. Amikor kirtartottam a legnagyobb sajnálattal ama álláspontom mellett, hogy mégis kívánatos volna az ügyet a mai ülésen megbeszélni, Elnök Úr azt mondotta, hogy „majd elintézem ma délután a maga dolgát”, és letette a kagylót.¹

Legyen szabad előrebocsátanom, hogy én udvariassági gesztusnak szántam, hogy az ügyet ma du. nem a Sajtóbizottság egyik tagja útján hoztam szóba, hanem Elnök Urat előre értesítettem e vitás kérdésről. Végtelenül sajnálom, hogy ennek ellenére az ügyet Elnök Úr mégis mint az Elnök Úr és köztem felmerült vitás ügyet ítéli meg. Legyen szabad még előljáróban megjegyeznem azt is, hogy éppen a legutóbbi tanácsülésen és éppen Elnök Úr ismételt felhívására jelentettem ki, hogy a jövőben a Tanács alkotmányát fokozottabban fogom szem előtt tartani.

Ha Elnök Úr és a Tanács arra a meggyőződésre jutnának, hogy helytelenül jártam el, amikor két ellentétes utasítás között azt javasoltam, hogy az ügyet a Tanács tárgyalja meg és együttesen utasítson arra, hogy mit kell tennem – akkor készséggel levonom eljárásom következményeit, és arra kérem Elnök Urat és a Tanácsot, hogy a sajtó-előadói tisztségről való lemondásomat most – talán a Tanács legutolsó ülésén – azonnali hatállyal elfogadni méltóztassék.

Ha ellenben most már a teljes tényállás ismeretében és további magyarázatom meghallgatása után Elnök Úr és a Tanács úgy határoznának, hogy nem jártam el helytelenül, amikor a tanácsülés napjának délelőttjén arra kértem az Elnök Urat, hogy az ügyet néhány óra múlva a Tanáccsal megvitatni méltóztassék – annál is inkább, mert az a meggyőződésem, hogy az ügy öt perc alatt simán elintézhető –, akkor ismételten tisztelettel kérem, hogy Elnök Úr és a Tanács ez ügyben hozott határozatát velem közöljék.

Befejezésül csak ennyit: én Elnök Úrnak és politikájának mindig őszinte híve voltam és az is maradok, akárhogyan is intéződik el ez a végeredményben jelentéktelen és minden elvi tartalmat nélkülöző kérdés. Én mindig örömmel követem Elnök Úr utasításait, ebben az esetben azonban az az érzésem, hogy két ellentétes és engem egyformán kötő határozatot helyesebb, ha a Tanács bírál el, annál inkább, mert biztos vagyok benne, hogy a Tanács ugyanolyan készséggel követi Elnök Úr kívánságát – hacsak erre egyetlen módot is lát –, mint én magam.

Igaz tisztelettel:

PIL 704. f. 342. ó. e. (eredeti)

¹ L. e kötet 56. sz. levelét. A hosszúra nyúlt és jelentéktelen vitát részben azért közöljük, mert egyik szereplője a később híressé vált magyar-angol író, aki a BBC munkatársa volt, és hazafias kötelességből, szíveségből szerkesztette a Magyar Tanács bulletinjét, de azért is, mert még nem jelent meg a Károlyi-levelezés IV. kötete, melyből kitűnne, hogy Károlyi és hívei londoni tevékenységét a háború alatt szinte hetente nehezítették ilyen személyi és csoportértődések, presztizsszempontok, egyebek között az – mint egy miniatúr koalícióban –, hogy ki melyik tagszervezet tagja. Károlyi tulajdonképpen nem annyira Mikesre haragudott, mint Pethőre, aki nem jelentéktelen adományaiért külön elismerést várt volna – Pethő hasonló tárgyú levelezését Károlyival, illetve az ő nevében Havassal nem közöljük. Ennek ellenére jellemző Károlyi arisztokratikus allűrjeire, hogy az ilyen önzetlen munkatársal olyan hangon beszélt néha, mint egy hanyag cseléddel – szerencsére Mikes humoristához méltó nagyvonalúsággal fogadta ezt.

44. M. PHILIPS PRICE KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(London, 1945. április 25.)

Dear Count Károlyi,

The enclosed letter came to me today from Mr. George Hall M. P., the Under Secretary of State for Foreign Affairs, who is acting in Eden's absence.¹

I suggest that you telephone or write to him and fix a convenient time to meet him.

Yours sincerely

PIL 704. f. 342. ó. e. (eredeti)

*

Kedves Károlyi gróf,

A mellékelt levelet ma kaptam George Hall képviselő úr, külügyi államtitkártól,² aki Edent távollétében helyettesíti.¹

Azt javaslom, hogy telefonáljon vagy írjon neki, és állapodjon meg a találkozás megfelelő időpontjában.